

DONIESIENIA Z LEŚNEGO ŚWIATA

Nr 7/2012 (38)

Instytut Badawczy Leśnictwa, Sękocin Stary, ul. Braci Leśnej 3, 05-090 Raszyn
e-mail: zin@ibles.waw.pl www.ibles.pl

Powstała Europejska Platforma Dyskusyjna ws. Polityki Leśnej

Aby można było lepiej harmonizować różne oczekiwania względem lasów Europy, 15 maja br. w Brukseli została powołana "ThinkForest", nowa platforma dyskusyjna na temat polityki leśnej w Europie. Jej zadaniem jest między innymi doprowadzenie do zbliżenia polityki i nauki w ważnych sprawach leśnictwa. Minister rolnictwa w federalnym rządzie niemieckim powiedziała z tej okazji: „dzięki nowej platformie ThinkForest budujemy europejski dialog w sprawie różnych oczekiwań względem lasu, a równocześnie zwiększamy poziom wiedzy o naszych lasach. Lasy Europy odzwierciedlają naszą kulturę, są różnorodne i stanowią ważny element w działaniach na rzecz ochrony przyrody, klimatu, zaspakajania potrzeb rekreacyjnych społeczeństwa i drastycznego wzrostu popytu na surowce odnawialne. Potrzebujemy zatem zdrowych lasów, zdolnych do zaspokajania różnych potrzeb”.

Źródło: *AFZ-Der Wald*, 12/2012

A.K.

Polityka leśna przedmiotem debaty w kampanii wyborczej

W marcu 2012 r., przed wyborami prezydenckimi we Francji, federacja właścicieli lasów prywatnych podjęła inicjatywę zorganizowania debaty wyborczej poświęconej problemom polityki leśnej. Przedstawiciele kandydatów na prezydenta mieli za zadanie: wskazać najważniejsze problemy leśnictwa, wypowiedzieć się na temat systemu nadzoru nad lasami prywatnym, określić swój stosunek do wspierania inwestycji leśnych oraz wprowadzenia systemu ubezpieczeń leśnych, wskazać możliwości dostosowania systemu fiskalnego do specyfiki leśnej, a także zaproponować system stymulacji rozwoju sektora leśnego. Stanowisko zaprezentowane przez przedstawicieli poszczególnych kandydatów zostało upowszechnione za pośrednictwem prasy leśnej.

Źródło: *La Forêt Privée*, 2012, 324, 4-7.

A.A.

Pozyskanie drewna to nie dewastacja lasu

Dotychczas właściwa ochrona lasów tropikalnych była postrzegana wyłącznie jako pozostawienie ich w stanie

naturalnym, bez jakiegokolwiek ingerencji ze strony człowieka. Jednak naukowcy z University of Florida przekonują, że możliwe jest rozwiązanie kompromisowe.

Pozyskanie drewna prowadzone w sposób przerębowy (cięcia jednostkowe) może być sposobem zarówno ochrony lasów tropikalnych, jak i zapewnienia ich właścicielom dochodów, zapobiegając przekształcaniu puszczy w wysokoprodukcyjne plantacje.

Badania przeprowadzone w ponad 100 obiektach na trzech kontynentach wskazują, że wprawdzie pozyskanie drewna wpływa negatywnie na bioróżnorodność i akumulację węgla, jednak straty te są odwracalne, o ile zapewni się czas niezbędny na regenerację lasu. Przy cięciach przerębowych różnorodność fauny i flory zachowana jest w 85-100% w porównaniu do stanu pierwotnego, natomiast poziom akumulacji węgla zmniejsza się o około 25%. Analizowane wyniki pozwalają patrzeć w przyszłość z optymizmem – właściwie zarządzane lasy zapewniają pełnienie licznych funkcji pozaprodukcyjnych, a nawet te, które były źle użytkowane, mają szansę na regenerację i powrót do właściwego stanu. Należy podkreślić, że mowa tu o użytkowaniu lasu, a nie jego zamianie na plantacje palm olejowych czy kauczuku – w tym wypadku straty są nieodwracalne.

Konkurencyjność ekonomiczna plantacji w stosunku do dochodów z lasu sprawia, że programy mające na celu ochronę lasów tropikalnych powinny uwzględnić ich użytkowanie jako jedną z opcji, koncentrując się raczej na wspieraniu zrównoważonej gospodarki leśnej i zapewnieniu pełnej kontroli jej prowadzenia.

Źródło: www.sciencedaily.com/releases/2012/05/120510132719.htm

I.P.

Sąd Apelacyjny Stanu Minnesota uchyla orzeczenie sądu niższej instancji

Sąd Apelacyjny Stanu Minnesota uchylił orzeczenie sądu niższej instancji w procesie wytoczonym w zeszłym roku władzom stanowym przez trzy duże kompanie drzewne. Sprawa koncentruje się na wydanej w 2001 r. ustawie o wsparciu zrównoważonego leśnictwa (2001 Sustainable Forest Incentive Act) uprawniającej właścicieli lasów do wsparcia finansowego z tytułu wypełniania określonych wymagań, jak np. sporządzania planów urzędzenia lasu i powstrzymania przekształcania gruntów leśnych na tereny mieszkalne bądź rolnicze. Wpisane na listę grunty muszą być zagospodarowane zgodnie z programem przez

osiem lat, a wycofanie się z programu bądź nie przestrzeganie określonych w nim zasad jest karane. W 2009 r. wsparcie wynosiło 16 dolarów na akr lasu (ok. 0,4 ha).

W 2010 r. władze stanowe ograniczyły dopłaty do poziomu 100 000 dolarów rocznie. W większości przypadków gospodarstwa leśne były zbyt małe, by przekroczyć ten limit, jednak trzy kompanie ogłosiły, że są dyskryminowane, gdyż w związku z tym, że posiadają dużo gruntów leśnych, uzyskały wsparcie w wielkości tylko 38 centów za akr. Sąd okręgowy stwierdził, że wprowadzony limit naruszył zobowiązanie władz stanowych wprowadzone ustawą.

Sąd apelacyjny nie podzielił tego stanowiska i orzekł, że negatywny wpływ decyzji władz na kompanie był ograniczony, a także, iż skoro całkowita kwota wsparcia, którą otrzymali pozywający jest duża, ograniczenie wsparcia nie spowoduje bankructwa przedsiębiorstw. Sąd stwierdził również, że nie ma dowodu, iż udział w programie miał szkodliwy wpływ na działalność kompanii.

W 2011 r. stanowe władze legislacyjne wprowadziły dodatkowe zmiany do ustawy: wsparcie będzie wynosiło 7 dolarów na hektar, ze stałym limitem w wysokości 100 000 dolarów.

Źródło: <http://www.businessweek.com/ap/2012-07-02/minn-dot-court-reverses-ruling-in-timber-lawsuit>

M.K.

Zadłużeni dzierżawcy

Według danych z 1 czerwca 2012 roku, dzierżawcy lasów państwowych na terenie Dalekowschodniego Okręgu Federalnego (Rosja) są winni budżetowi federalnemu 211, 8 mln rubli. Całkowita suma długu w ciągu ostatniego roku wzrosła o blisko 10%, najbardziej w Kraju Kamczackim (161,2%) i Kraju Chabarowskim (66,5%). Jednocześnie dług dzierżawców, dzięki działaniom egzekucyjnym, spadł o 56,6% w Żydowskim Okręgu Autonomicznym i o 26,8% w Republice Sacha (Jakucja).

Źródło: <http://greenpressa.ru>

W.G.

Wyzwania dla gospodarki leśnej Szwajcarii

Badania przeprowadzone w Szwajcarii na bazie 200 tzw. leśnych gospodarstw testowych, wskazują na duże problemy przed jakimi stoi gospodarka leśna w tym kraju. Tylko 44% gospodarstw wykazuje dodatni wynik finansowy. Przeciętny dochód szwajcarskich gospodarstw leśnych wynosi minus 63 franków szwajcarskich (CHF)/ha. Spośród czterech wyróżnionych regionów leśnych tylko w jednym (Voralpen) przeciętny wynik finansowy jest dodatni. Wśród ponoszonych przez gospodarstwa leśne kosztów na czołowych pozycjach znajdują się: pielęgnowanie młodych drzewostanów oraz nakłady na utrzymanie dróg. Sprzedaż części sortymentów, np. drewna opałowego, nie pokrywa ponoszonych kosztów na hodowlę i ochronę lasu. Także pozaprodukcyjne

służebności leśne nie poprawiają rentowności gospodarstwa, choć niektóre ponoszone koszty, np. na udostępnianie lasu dla edukacji, szkoleń, czy tzw. zielonych pochówków, są refundowane przez lokalne samorządy.

Raport wskazuje na konieczność zmian w sposobach funkcjonowania wielu gospodarstw leśnych i redukcji zbędnych kosztów, jak też elastycznego reagowania na potrzeby rynku.

Źródło: *AFZ-Wald*, 13/2012

T.Z.

Niemieckie lasy komunalne domagają się środków pomocowych z UE

Zgodnie z zasadą "kto zamawiał, ten płaci" burmistrzowie miast i gmin posiadających lasy w Niemczech domagają się od Komisji Europejskiej pomocy finansowej rekompensującej nakłady ponoszone na obszary Natura 2000. "Propozycje Komisji w sprawie wspierania rozwoju obszarów wiejskich ze środków europejskiego funduszu rolnictwa na następny okres 2014-2020 muszą ulec zmianie. Las komunalny musi w przyszłości, podobnie jak las prywatny, otrzymywać finansową rekompensatę za negatywne skutki finansowe spowodowane przez przepisy UE. Skutki te polegają na zwiększonych nakładach oraz zmniejszonych przychodach, idących łącznie w miliony euro. Natura 2000 kosztuje gminy ok. 500 €/ha/rok" - powiedział przewodniczący Związku Niemiecki Las Komunalny.

Źródło: *AFZ-Der Wald*, 12/2012

A.K.

Przedłużenie szwajcarskiego Planu Akcji Drewno

Szwajcarski Urząd Federalny ds. Środowiska (Bafu) podjął decyzję o przedłużeniu do 2016 r. Szwajcarskiego Planu Akcji Drewno. Plan ten jest dla Federacji środkiem realizacji polityki w zakresie surowca drzewnego, koncentrującej uwagę na trwałej produkcji i efektywnym wykorzystaniu drewna. Dotychczasowe doświadczenia potwierdziły, zdaniem Bafu, duże znaczenie Planu Akcji Drewno. Dlatego na jego realizację przeznaczono dalsze 4 mln CHF rocznie.

Źródło: *Holz_Zentralblatt*, Nr. 24/2012

A.K.

Wartość leśnych użytków niedrzewnych we Francji

Według francuskiego biura urządzania lasu lasy Francji dostarczają rocznie produkty niedrzewne o wartości od 108 do 120 mln euro (w tym ponad połowę stanowi dziczyzna). Znaczny wzrost przychodów z dziczyzny w latach 2008-2009 był częściowo związany ze zmianą metody obliczeń. Wartość skomercjalizowanych usług od 10 lat systematycznie wzrasta. W 2003 roku wynosiła 96,5 mln euro, w czym ponad 80% stanowiły przychody z dzierżawy terenów łowieckich. Średnia cena dzierżawy tych terenów wynosiła 6,3 EUR/ha.

Rodzaj produktu	Wartość w sprzedaży hurtowej (mln euro / rok)		
	1998-99	2002-03	2008-09
Dziczyzna	65,8	68,7	203,2
Grzyby (w tym trufle)	17,5	12,5	16,0
Korek	1,2-1,8	1,4-2,2	0,5
Miód	nu	19,8-30,4	25,0-33,9
Zbiór roślin (leczniczych i jadalnych)	5,8-6,1	5,8-6,1	nu
Nasiona leśne	nu	nu	nu
Razem	nu	108,2-119,9	nu

nu – nie ustalono

Źródło: *La Forêt Privée*, 2012, 324, 9; *Inventaire Forestier National*, Dec. 2011, www.ifn.fr

A.A.

Produkcja wysokowartościowego drewna liściastego

W Salzburgu (Austria) 23.04 br. odbyła się narada specjalistów poświęcona metodom produkcji wysokowartościowego drewna liściastego. Narada pozwoliła na sformułowanie następujących uwag i wniosków.

1. Wiedza o produkcji drewna w drzewostanach liściastych jest niewystarczająca i znacznie mniejsza niż wiedza dotycząca hodowli i produktywności drzewostanów iglastych, w tym zwłaszcza produkcji najważniejszego dla niemieckiej gospodarki leśnej świerka. Dodatkowym czynnikiem zwiększającym potrzebę pogłębienia i poszerzenia znajomości metod zagospodarowania drzewostanów liściastych jest wzrost ich znaczenia z uwagi na zmiany klimatu.

2. „Nie chcemy występować jako misjonarze drewna drzew liściastych, lecz chcemy pomóc leśnikom zajmującym się hodowlą i produkcją drzewostanów liściastych” – powiedział organizator narady. Drewno liściaste może przynosić dochody tylko wtedy, gdy reprezentuje optymalną jakość i pożądaną grubość (pierśnica > 50 cm). Wartość drewna liściastego w przeciwieństwie do drewna iglastego rośnie wykładniczo w miarę wzrostu grubości. Ponad 80% wartości drewna liściastego ogółem mieści się w przedziale długości kłód od 5 do 10 m. Należy więc dążyć do uzyskania kłód wolnych od sęków na długości od ¼ do ½ przyszłej wysokości drzew.

3. Dla produkcji wysokowartościowego drewna liściastego istotne znaczenie ma zapewnienie dostatecznego zwarcia, gwarantującego oczyszczanie pni. W przypadku luźnej więzby rolę konkurencji zastępuje podkrzesywanie. Wolna od gałęzi i sęków długość pnia w zależności od siedliska powinna wynosić 5-10 m. Dąb powinien mieć zapewnione warunki budowy witalnej korony, wynoszącej ⅔ przyszłej wysokości drzew, natomiast odstęp między tymi drzewami powinien wynosić 10-14 m. W rezultacie na powierzchni 1 ha lasu znajdzie się od 50 do 100 wysokowartościowych drzew o docelowej grubości co najmniej 60 cm. Parametry te można osiągnąć, w zależności od warunków siedliskowych, po 60-80 latach, natomiast za 1 m³ drewna

na licytacji cenę na poziomie 5 tys. €, zapewniającą przeciętny dochód 400 €/m³.

Źródło: M. Mandler, F. Klaushofer: *Laubwertholz – Infotag in Salzburg. Forstzeitung*, Nr. 6/2012

A.K.

Trzebieże w północno-zachodnich Niemczech – więcej elastyczności

W czerwcu 2012 r. odbyło się coroczne spotkanie Północno-zachodniemieckiego Towarzystwa Leśnego poświęcone relacjom między polityką energetyczną państwa, ochroną klimatu a hodowlą lasu. Jeden z wiodących referatów wygłosił prof. H. Spellmann z Północno-zachodniemieckiego Instytutu Badawczego Leśnictwa przypominając historię koncepcji trzebieży w powojennych Niemczech i wpływ jaki na nią wywierały okoliczności zewnętrzne, także naciski ze strony polityków. Efektem były radykalne zmiany w tym względzie dokonujące się co 10-15 lat, wraz ze zmieniającymi się odgórnymi priorytetami, takimi jak, kolejno: maksymalizacja produkcji miąższości, maksymalizacja jakości, poprawa stabilności mechanicznej, zwiększenie odporności na „szkody leśne nowego rodzaju”, poprawa różnorodności biologicznej.

W opinii autora zasady trzebieży powinny odzwierciedlać następujące cele: zwiększenie masy drzewnej, poprawa jakości, struktury i stabilności drzewostanu oraz kształtowanie krajobrazu. Zasady powinny być na tyle elastyczne aby umożliwić gospodarstwu leśnym dostosowywanie do zmieniającej się sytuacji na rynku. Aktualny pozostaje postulat dobrego wyboru drzew przyszłościowych i konsekwentnego ich popierania. Niewłaściwe wydaje się wydłużanie cyklu produkcyjnego drzewostanów. W opinii autora, w północno-zachodnich Niemczech prowadzenie stabilnej gospodarki leśnej daje realną perspektywę wzrostu podaży surowca drzewnego.

Źródło: *Holz-Zentralblatt*, 27/2012

T.Z.

Atlas ryzyka wypadków od zwierzyny w Bawarii

Według danych policji w Niemczech rocznie notuje się około 200 tys. wypadków komunikacyjnych z udziałem saren, w wyniku czego 3 tys. osób doznaje obrażeń, w tym 50 śmiertelnych. Ryzyko tych wypadków ma różne nasilenie przestrzenne i czasowe. Z badań prowadzonych m.in. przez Uniwersytet w Monachium wynika, że w okresie 2002-2009 w Bawarii liczba omawianych wypadków wzrosła 3-krotnie.

Odnosząc liczbę wypadków w roku do długości dróg (km) otrzymuje się przeciętną dla nich wartość, która w Bawarii wyniosła 0,91 wypadków na 1 km drogi w ciągu jednego roku. Wartość tego wskaźnika jest znacznie większa dla dróg powiatowych, a mniejsza dla ogrodzonych autostrad. Jest również większa na terenach o dużym zagęszczeniu zwierzyny, mniejsza zaś na terenach o dużym jej odstrzale.

Wszystkie te zależności znalazły wyraz w sporządzonym dla Bawarii atlasie ryzyka wypadków z powodu zwierzyny.

Źródło: *Holz-Zentralblatt*, Nr. 10, 2012

A.K.

Czy najmniejsze na świecie muchówki są zagrożeniem dla mrówek?

Nowy gatunek muchówki odkryty w Tajlandii jest najmniejszą muchówką jaką kiedykolwiek odkryto. Ma ona zaledwie 0,40 mm długości, jest 15 razy mniejsza niż mucha domowa i pięć razy mniejsza niż muszka owocowa. Ta mała mucha, *Euryplatea nanaknihali*, jest również pierwszym gatunkiem tego rodzaju, który został odkryty w Azji. Należy on do rodziny Phoridae, która jest znana ze zdolności pozbawiania głów (dekapitacji) mrówek. Niektóre gatunki much z rodziny Phoridae składają jaja w ciałach mrówek, a wylęgłe larwy żerują w głowach owadów, w końcu powodując ich utratę, co wykorzystuje się do redukcji liczebności mrówki ognistej w południowych Stanach Zjednoczonych. Nowy gatunek muchy został opisany w lipcowym numerze Annals of the Entomological Society of America. Według autora, dr Briana Browna z Muzeum Historii Naturalnej w Los Angeles, muchy te mogą prawdopodobnie wyniszczyć niektóre z najmniejszych mrówek na świecie z głowami o wielkości do 0,5 mm. Jest to wysoce prawdopodobne, ponieważ jedyny latający znany krewny nowo odkrytego gatunku, *Euryplatea eidmanni*, jest znanym parazytoidem mrówki w Gwinei Równikowej.

Dotąd panowało powszechne przekonanie, że mniejsze gatunki mrówek nie są narażone na atak parazytoidów. Wydawało się fizycznie niemożliwe, aby muchy, które mają 1-3 mm długości były zdolne do rozwijania się w tak małych głowach. Jednakże relacjonowany przykład pokazuje, że nawet najmniejsze mrówki mogą być narażone na ataki parazytoidów.

Źródło: <http://www.sciencedaily.com/releases/2012/07/120702134438.htm>

A.S.

Samice motyli wolą błyszczące skrzydła

Jeśli samice motyli są zaprogramowane, aby identyfikować samce swojego gatunku na podstawie wzorców plam na skrzydłach, to jaka jest przyczyna rozwoju nowych wzorów plam na skrzydłach samców? Wyniki badań opublikowane 11 czerwca 2012 r. w internetowym wydaniu Proceedings of the National Academy of Sciences przez zespół naukowców z Uniwersytetu w Yale, dają częściowe wyjaśnienie tej tajemnicy ewolucji.

Z najnowszych badań wynika, że samice są predysponowane do wyboru specyficznego wzoru, ale mogą też uczyć się preferować błyszczące skrzydła. Naukowcy badali motyla *Bicyclus anynana*, który w naturze ma dwie plamy na wierzchołkach przednich skrzydeł. Odkryli, że samice motyli z tego gatunku mogą nauczyć się preferować raczej samce z czterema plamkami na przednich skrzydłach niż te, które posiadają tylko dwie plamki. Samice uczą się tej

preferencji w krótkim czasie przebywania w obecności samca. Dla badaczy było to zaskoczeniem. Samice przebywające przez trzy godziny w obecności samców motyli z czterema błyszczącymi odbijającymi ultrafiolet plamkami na skrzydłach, nie wykazują już preferencji dla typu samców występujących w środowisku naturalnym. Natomiast samice przebywające początkowo z mniej atrakcyjnymi samcami - posiadającymi tylko jedną plamkę lub nie posiadających żadnej plamki, nie zmieniły swoich początkowych preferencji.

Samice uczą się łatwo, ze dodatkowe wzory są dla nich korzystniejsze uważa Antonia Monteiro - główna autorka publikacji. Odkrycie, że środowisko populacji może zmienić preferencje samic motyli w czasie rójki, przyczynia się do wyjaśnienia, w jaki sposób rozwijają się nowe wzorce skrzydeł. Obecnie trwają badania nad tym, jakie inne sygnały są oceniane w okresie uczenia się samic i co zapobiega kopulacji z osobnikami innych gatunków.

Źródło:

<http://www.sciencedaily.com/releases/2012/06/120611153115.htm>

A.S.

Drewniany samochód elektryczny

Zaprojektowany przez studentów z Uniwersytetu Sains Malezja elektryczny samochód wyróżnił się wśród zespołów konkurujących na azjatyckim odcinku Eco-maratonu, corocznego konkursu paliwo-oszczędnych pojazdów, unikalnym materiałem budulcowym: drewnianą sklejka.

„Zdecydowaliśmy się na drewno z dwóch powodów: jest wytrzymałe i biodegradowalne” – powiedział menadżer Zespołu USM-EVT David Chew, 24 letni student inżynierii mechanicznej. Najpierw Zespół eksperymentował z konwencjonalnym włóknem szklanym. Mimo, że łatwiej je kształtować i jest lżejsze, stanowi materiał droższy i bardziej niebezpieczny.

Wehikuł jest trzeci w rankingu kategorii pojazdów na baterie ładowane z gniazdka Urban Concept (plug-in battery category), osiągając wynik 45 km/kWh. Maksymalna prędkość to 80 km/godzinę.

Azjatycki Eko-maraton Shella odbywa się w Malezji po raz trzeci. Malezja ma największą reprezentację liczącą 28 zespołów, a w dalszej kolejności są: Indonezja (18), Tajlandia (12) i Indie (11). Pierwszy raz startują: Liban, Katar, Zjednoczone Emiraty Arabskie, Hong-Kong i Korea Południowa.

Źródło:

National Geographic, 06/07/12

<http://www.greatenergychallengeblog.com/2012/07/06/wo-oden-electric-car-steals-limelight-at-shell-eco-marathon-asia/>

M.K.

Informacje opracowali:

A.A. – Antonina Arkuszewska

W. G. – Wojciech Gil

M.K. – Michał Kalinowski

A.K. – Andrzej Klocek

I.P. – Iza Pigan

A.S. – Alicja Sowińska

T.Z. – Tadeusz Zachara